

Handläggare
Tore AlmlöfTelefon
0455303027Vår beteckning
KS 2020/1938Er beteckning
Fi2020/00727/E4Datum
2020-05-07Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholmfi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ea.e4@regeringskansliet.se

Karlskrona kommuns yttrande över Långtidsutredningen (SOU 2019:65)

Karlskrona kommun har erhållit rubricerade utredning på remiss. Vi har även fått förlängd remisstid med en månad, till den 25 juni 2020.

1. Bakgrund

Långtidsutredningen fokuserar denna gång på ojämlikhet. Sverige har under lång tid haft internationellt sett små inkomstskillnader men dessa har ökat sedan början av 1980-talet. Ökningen i Sverige har varit förhållandevis stor och Sverige har närmast sig nivån i många andra europeiska länder.

De ökande inkomstskillnaderna i Sverige och omvärlden har gett upphov till en omfattande internationell diskussion både om orsakerna till utvecklingen och det eventuella behovet av åtgärder för att minska skillnaderna. Fokus i debatten har dock skiftat. Tidigare utgick den i hög grad från uppfattningen om en målkonflikt mellan jämlikhet och tillväxt, dvs. att ökad jämlikhet bara kan uppnås till priset av försämrad tillväxt. På senare år har det i ökad utsträckning i stället förts fram att inkomstskillnader kan vara skadliga för tillväxten. Ökat fokus läggs därmed på åtgärder som både kan bidra till minskade inkomstskillnader och förbättra tillväxtförutsättningarna. I betänkandet analyseras vad som förklarar de ökade inkomstskillnaderna och på vilket sätt de kan påverka ekonomins funktionssätt. Det finns teoretiska argument för att ökade inkomstskillnader kan påverka tillväxten i både positiv och negativ riktning. Förenklat kan argumenten delas in i incitamentskapande och möjlighetsbegränsande. Inkomstskillnader som skapar drivkrafter för t.ex. arbete, studier, innovation och företagande är bra för tillväxten medan inkomstskillnader som begränsar individers möjligheter att t.ex. studera eller flytta, kan hindra tillväxten.

Kommunledningsförvaltningen

Adress
37183 KarlskronaBesöksadress
Östra Hamngatan 7BTelefon
0455-303000E-postadress
kommunledningsforvaltningen@karlskrona.se

Långtidsutredningen är överlag en bra analys, men det som hänt under våren med Corona-pandemin innebär helt andra förutsättningar som ingen kunnat ana eller föreställa sig när utredningen togs fram. Detta bör därför innebära att ett arbete snarast påbörjas med att ta fram en ny Långtidsutredning med de nya förutsättningar som vi nu står inför med bl.a. helt förändrade omvärldsfaktorer och därmed helt andra utmaningar för såväl den offentliga sektorn som näringslivet. Trots detta vill Karlskrona kommun lyfta fram några synpunkter på de olika delarna i utredningen, vilka framgår nedan.

2. Inkomstfördelningens utveckling

Inkomstskillnaderna i Sverige har ökat under en längre tid. Detta har visats i åtskilliga rapporter. Den internationella samarbetsorganisationen OECD har betonat att ökningen i Sverige har varit förhållandevis stor och att Sverige, som under 1980-talet framstod som ett av de mest jämlika länderna inom OECD, har närmast sig många andra europeiska länder vad gäller inkomstskillnadernas storlek.

Toppinkomsternas snabba ökning beror i sin tur på ökade kapitalinkomster. Samtidigt har inkomsterna i fördelningens nedre del ökat långsammare än medianinkomsten.

Det konstateras i utredningen inkomstjämligheten sjönk fram till 1980, men att den därefter stigit gradvis.

Synpunkter

Om hushållens disponibla inkomster minskar mer i vissa regioner än i andra kan givetvis påverka tillväxten i de sämst ställda regionerna, vilket bl.a. kan leda till än större skillnader mellan t.ex. storstadsregionerna och övriga landet. Detta är en utveckling som bör förhindras.

3. Inkomstskillnader och arbetsmarknaden

Långtidsutredningen fokuserar denna gång på ojämlikhet. Sverige har under lång tid haft internationellt sett små inkomstskillnader men dessa har ökat sedan början av 1980-talet. Ökningen i Sverige har varit förhållandevis stor och Sverige har närmast

Handläggare
Tore Almlöf

Telefon
0455303027

Vår beteckning
KS 2020/1938

Er beteckning
Fi2020/00727/E4

Datum
2020-05-07

sig nivån i många andra europeiska länder. De ökade inkomstskillnaderna de senaste decennierna har medfört en intensifierad debatt om utvecklingens konsekvenser för tillväxten.

Det finns teoretiska argument för att ökade inkomstskillnader kan påverka tillväxten i både positiv och negativ riktning. I genomsnitt utgör arbetsinkomsterna den största delen av en individs disponibla inkomst. Därför är utvecklingen av skillnaderna i arbetsinkomster viktig för inkomstskillnaderna i stort.

Strukturumvandlingen i samhället påverkar och polariserar inkomstskillnaderna på arbetsmarknaden. Arbetskraftens omställningsförmåga är generellt sett hög. Den ökande digitaliseringen anses få en stor påverkan på arbetsmarknadens utveckling de närmaste 20-30 åren, men bedöms inte leda till att efterfrågan på arbetskraft minskar.

Synpunkter

Långtidsutredningen beskriver och resonerar kring olika modeller och fakta kring kompetensbehov, utbildningsnivå, lönebildning mm . Uppfattningen är att man tycks ta ett rationellt och brett angreppssätt kring frågorna. Detta leder också till beskrivningar kring effekter på arbetsmarknaden i olika scenarios.

4. Inkomstfördelningen 2035

I detta kapitel redovisas scenarier för hur inkomstfördelningen kan utvecklas till 2035. Utgångspunkten för analysen är ett basscenario kring hur makroekonomin antas utvecklas fram till 2035. Ett basscenario presenteras med utgångspunkt från den makroekonomiska utvecklingen. Utifrån kunskapen om de mekanismer som drivit inkomstutvecklingen under de senaste decennierna kompletteras basscenarioet också med ett antal olika alternativa scenarier. Ett sådant scenario handlar om kapitalvinsternas utveckling, ett annat om transfereringarnas indexering och ett tredje om sysselsättningen i vissa grupper av utrikes födda.

Synpunkter

Vi förmodar att samtliga scenarier i hög grad kommer att påverkas av den Corona-pandemi som just nu drabbar hela världen och dess ekonomi.

5. Jämlikhet i möjligheter

Stora inkomstskillnader i ett samhälle kan uppfattas som mindre problematiska om samhället präglas av en stor grad av rörlighet i inkomst. Rörlighet i inkomst kan syfta både på variationer i inkomst för individer över livscykeln, även kallat *intragenerationell* rörlighet, samt på sambandet mellan barns och föräldrars inkomster, kallat *intergenerationell* rörlighet.

Det konstateras i utredningen att de nordiska länderna har hög intergenerationell rörlighet.

Synpunkter

Det är angeläget att den positiva trend som de nordiska länderna har i förhållande till andra länder fortsätter. Etableringen i Sverige av regionala högskolor ses som en viktig orsak till att den intergenerationella rörligheten ökat. Således är en fortsatt satsning på de regionala högskolorna angelägen, och då inte minst för att motverka segregationen.

6. Regionala skillnader i inkomst

I de makroekonomiska scenarierna antas BNP öka med i genomsnitt ca 2,0 procent per år 2019-2035, medan BNP per invånare antas öka med i genomsnitt ca 1,4 procent per år. Det är en svagare utveckling än under perioden 1981-2018, vilket i stor utsträckning beror på den demografiska sammansättningen (dvs. fler äldre och utrikes födda) och dess väntade påverkan på både andel personer i arbetsför ålder och i sysselsättning. På regionnivå antas de historiska flyttmönstren fortsätta och allt fler flyttar till storstadsregionerna.

Synpunkter

Vi har under senare tid i samband Covid-19 pandemin sett storstadsregionerna sårbarhet. Med tanke på detta är det kanske inte säkert, eller ens önskvärt, att storstadsregionerna fortsätter att öka i storlek.

I långtidsutredningen används en kommungruppsindelning som Tillväxtverket tagit fram. I andra sammanhang används en indelning som SKR och SCB tagit fram gemensamt. Den senare indelningen används i inkomst/kostnadsutjämnningen mellan kommuner och regioner mm. Vi anser det är viktigt att en och samma indelning används i all samhällsplanering.

7. Välfärdstjänsterna utjämnar livschanserna.

En ofta uttalad målsättning bakom den svenska välfärdsmodellen är att utjämna livschanser och ge individen möjlighet att nå sin fulla potential. Offentliga välfärdstjänster kan i det avseendet fylla en viktig funktion genom att ge mer likartade möjligheter för individer

i samhället oberoende av bakgrund, livssituation och bostadsort. Bland annat av denna anledning tillhandahålls sjukvård, barnomsorg, äldreomsorg och utbildning som gemensamt finansierade tjänster.

Välfärdstjänsterna tycks också vara en viktig anledning till att Sverige har kunnat förena en god ekonomisk tillväxt med en relativt stor offentlig sektor. Forskning tyder på att det inte är omfattningen av de offentliga utgifterna som är avgörande för den ekonomiska utvecklingen, utan dess sammansättning.

Välfärdstjänsterna står för en stor del av BNP och är en viktig del i omfördelningen av resurser i samhället. Vård och omsorg, skola, transfereringar utgör en stor del.

Grupper med lägre inkomster gynnas mest av de offentliga välfärdstjänsterna, konstateras i utredningen. Vidare utjämnas regionala skillnader. Likvärdighet är en uppenbar effekt av välfärdstjänsterna. En viktig likställdhetsfaktor utredningen pekar på är kvalitet i välfärdstjänsterna till exempel inom skolan.

De demografiska utmaningarna med en åldrande befolkning och fler unga, urbaniseringen som förstärker demografiska effekter på landsbygden och dess påverkan på kommunernas ekonomi är viktiga faktorer som belyses i utredningen. Vidare beskrivs effekter på statsbidragssystemet och det kommunala utjämningsystemet.

Handläggare
Tore Almlöf

Telefon
0455303027

Vår beteckning
KS 2020/1938

Er beteckning
Fi2020/00727/E4

Datum
2020-05-07

Synpunkter

Sammanfattningsvis är det viktigt att dra slutsatser av utredningens slutsatser när det gäller likställdhet, regional service och resursutjämning samt kompetensförsörjningen kopplat till den demografiska utvecklingen. Detta är en stor utmaning för samhället så att inte de regionala skillnaderna ökar.